4.9. Hidayet ve Dalalet

Hidayet “doğru yol” demektir. Hidayete ermek “doğru yolu bulmak”tır. Hidayet terim anlamıyla “küfür ve şirkten kurtulmak, doğru yolu bulmak” anlamındadır.

Dalalet yanlış yol; dalalete düşmek ise yoldan çıkmak, şaşırmak, kaybolmak, sapıklık veya sapkınlık demektir. Bu anlamda dalalet, yoldan ayrılarak doğru olanı terk etmek anlamına gelir. Dalalet terim olarak kişinin Allah’ın (cc) gösterdiği doğru yoldan saparak başka yollara girmesidir.

Kâinatta insanın yönelebileceği bütün yolları Allah (cc) yaratmıştır. Bu yollardan birini tercih eden ise insandır. Allah (cc), insanlara peygamberler ve kitaplar göndererek onlara doğru ve yanlış yolları göstermiştir.

“Şüphesiz biz ona (doğru) yolu gösterdik. İster şükredici olsun ister nankör.”[98]

Kişinin kötü yolları seçerek dalalete düşmesi, onun kendi tercihidir. Allah (cc), inanan ve salih ameller işleyenlere yardım edeceğini vaat etmiştir.

“Ama bizim uğrumuzda cihad edenleri elbette kendi yollarımıza eriştireceğiz. Hiç şüphe yok ki Allah, iyi davrananlarla beraberdir.”[99]

Kur’an; kişinin hidayetinin kendi lehine, dalaletinin ise kendi aleyhine olduğunu ısrarla vurgulayarak bu konuda bir zorlamanın fayda vermeyeceğini bildirir.

“Ve (bana) hanif (Allah’ın birliğini tanıyıcı) olarak yüzünü dine çevir; sakın müşriklerden olma, diye (emredildi). Allah’ı bırakıp da sana fayda veya zarar vermeyecek şeylere tapma. Eğer bunu yaparsan o takdirde sen mutlaka zalimlerden olursun. Eğer Allah sana bir zarar dokundurursa onu yine O’ndan başka giderecek yoktur. Eğer sana bir hayır dilerse O’nun keremini geri

---

97. Nisa suresi, 79. ayet.
98. İnsan Suresi, 3. ayet.
99. Ankebut suresi, 69. ayet.

çevirecek de yoktur. O, hayrını kullarından dilediğine eriştirir. Ve O; bağışlayandır, esirgeyendir. De ki: Ey insanlar! Size Rabb'inizden Hak (Kur'an) gelmiştir. Artık kim doğru yola gelirse ancak kendisi için gelecektir. Kim de saparsa o da ancak kendi aleyhine sapacaktır. Ben sizin üzerinize vekil değilim. (Sadece tebliğ etmekle memurum)."[100]

Hidayete erişmek kişinin istemesi ile gerçekleşir. Hidayet istemeyen kişilere Hz. Peygamber'in bile faydasının olamayacağı şu ayette ifade edilmiştir:

"(Resul'üm!) Sen sevdiğini hidayete erdiremezsin; bilakis, Allah dilediğine hidayet verir ve hidayete girecek olanları en iyi O bilir."[101]

"(Ya Muhammed!) Onları doğru yola iletmek sana ait değildir. Lakin Allah dilediğini doğru yola iletir. Hayır olarak harcadıklarınız kendi iyiliğiniz içindir. Yapacağınız hayırları ancak Allah'ın rızasını kazanmak için yapmalısınız. Hayır olarak verdiğiniz ne varsa karşılığı size tam olarak verilir ve asla haksızlığa uğratılmazsınız."[102]

B BİLGİ KUTUSU

El-Hâdî, Allah'ın (cc) 99 güzel isminden biridir. Doğru yolu gösteren ve hidayet veren demektir. Görsel 7.19

İnanmak ya da inanmamak, iyilik yapmak veya kötü davranmak insanın kendi elindedir. Allah (cc), hak etmeyen kimseyi doğru yola iletmez. İyi olana doğru bir adım atmadan veya kötü olandan uzaklaşmadan durup dururken kimseye hak etmediği bir karşılık verilmez.

"Ey iman edenler! Allah'a ve ahiret gününe inanmadığı hâlde malını gösteriş için harcayan kimse gibi, başa kakmak ve incitmek suretiyle, yaptığınız hayırlarınızı boşa çıkarmayın. Böylesinin durumu, üzerinde biraz toprak bulunan düz kayaya benzer ki sağanak bir yağmur isabet etmiş de onu çıplak pürüzsüz kaya hâline getirivermiştir. Bunlar kazandıklarından hiçbir şeye sahip olamazlar. Allah, kâfirleri doğru yola iletmez."[103]

"İnkâr edip zulmedenleri Allah asla bağışlayacak değildir. Onları (başka) bir yola iletecek de değildir. (Allah onları) ancak içinde ebedî kalacakları cehennemin yoluna iletir. Bu da Allah'a çok kolaydır."[104]

"Bir zaman Musa kavmine: Ey kavmim! Benim, Allah'ın size gönderdiği elçisi olduğumu bildiğiniz hâlde niçin beni incitiyorsunuz, demişti. Onlar yoldan sapınca Allah da kalplerini saptırmıştı. Allah, fasıklar topluluğunu doğru yola iletmez."[105]

Görsel 7.20: İnsan dalaleti değil hidayeti tercih etmelidir.

100. Yunus suresi, 105-108. ayetler.
101. Kasas suresi, 56. ayet.
102. Bakara suresi, 272. ayet.
103. Bakara suresi, 264. ayet.
104. Nisa suresi, 168-169. ayetler.
105. Saf suresi, 5. ayet.

Allah (cc), doğru ile batılı belli etmeden, insana temyiz gücü verip tercih hakkı tanımadan, dilediğini dalalete, dilediğini hidayete sevk etmiş olsaydı peygamber göndermenin, kitap indirmenin bir anlamı kalmaz; ceza ve mükâfatın da makul bir dayanağı olmazdı. Ancak Allah her insana doğru yolu göstermiş, gücü nispetinde sorumlu tutmuş, her türlü fırsatı tanımış ve hidayet imkânı da vermiştir. İnsan için gerekli olan, bu imkânları en iyi şekilde değerlendirip Allah'ın razı olduğu bir kul olabilmek için gerekli çabayı göstermesidir.